

SÜG-PRESS

Teatريفestivali eriväljaanne

Märts 2010

Number 264

Sisukord

LK2

Märt Avandi: "Populaarsust..."

Anna Pöld

LK3

Aga kellel ei vea õnnemängus, sellel veab armastuses...

Merle Kivilo

Teatrirulett

Iiri ja Deiri Osmaljan, Janeli Harjus, Karmen Benno

LK4

Trumpässalaud

Gustav Kull

LK5

Koostisosi õnneretseptiks! Trumpässad soovivad...

Merle Rekaya, Laura Valgma, Aili Õun, Piret Saar, Anne-Mai Pall

LK6

Kolm viimast mängulaua

Janne ja Jaana Albert

LK7

Lauamäng - Võit või kaotus?

Liisbet Jürlau

LK8

Täida ise!

Maalt pärit linnanoored

Marili Pärtel

Täring veereb taas – algas 19. ümberteatrireis kasiinos

Aasta aega otsis Teatrimehike enda õnne suure maailma mängupõrgutest tarkade meeste õpetusi järgides. "Igaüks on oma õnne sepp," lausuti talle – nii sai ka Võidutäring taotud, kuid ometi õnn ei saanud. Viimaks jõudis mehike otsingutega kurikuulsasse teaterkasiinosse Saaremaal. Sellel mänguväljal leidis ta peidetud aarde ja mänguõnne.

Teatrimehike avastas ennast 18 *Active Player* i hulgast. Vaalad, *shark* id, haned, *freeroller* id – kes on kes, oli selgumas võidurajal. Kõigil on vaid üks võimalus – mängu tuleb panna suured panused.

Croupier Urve Tiidus andis loa avada ruletilaud ning teatas, et järgmisel aastal peaks "kõrgest kaardist" saama "kuninglik mastirida", mille väärseks on mängurid saanud. Viimased on tõesti oskuslikeks *Card Shark* ideks muutunud.

Võitjad ja kaotajad otsustab siiski mänguõnn, mille loovad trumpässad ja kaaslaste õnnetoov hingeaur. Selle reisi trumpässadeks on näitleja Ott Aardam, teatrimees Jaak Allik, koolijuht Viljar Aro, lavastaja Merle Karusoo, lavastaja ja ajakirjanik Tõnis Kipper, produtsent Gerda Kordemets, Raadioteatri juht Toomas Lõhmuste, teatrijuht Piret Rauk, poliitik ja teatrimees Indrek Saar, näitleja Taavi Teplenkov, kooliteatrite festivali korraldaja Hedi-Liis Toome. Järgmisel päeval ilmus mängulauale lisatrubina Märt Avandi.

Puhuge aga täringutele ja riskige! Teater on kasiino – see on õnnemäng, mida saadab mänguõnn.

Jaana ja Janne Albert

Teater – õnnemäng? mänguõnn!

Alexis de Tocqueville on öelnud: "Juhus ei tee midagi, mis poleks juba enne küps." Seepärast ei jäta Teatrimehike oma õnne ettevalmistamata juhuse hooleks!

Märt Avandi: "Populaarsust ei oska kommenteerida, kuid tänavatel kõndida on täitsa võimalik."

Sel aastal leidsime Miniteatripäevade üriis figureerimas Märts Avandi, kes ei peljanud konkursieelset leviauklikku telefoniintervjuud ning seejärel teatarihõngulises Saaremaa Ühisgümnaasiumis oma mõtete jagamist.

Märt ja Saaremaa Miniteatripäevad

Olen palju käinud Saaremaal, siin on sõpru, tuttavaid, tean üsna hästi Kuressaare linna.

Miniteatripäevadel olen 10 aastat tagasi käinud niisama sõpradega kaasas. Sel aastal üriis olla on päris väsitav. Kuna ei ole kooliteatriga enne kokku puutunud, on see melu ja kõik, mis sellega kaasas käib, uus ja huvitav.

Truppide tase on tänase teise päeva jooksul päris ebaühtlane, kui aus olla. Mina olen näinud enda jaoks suuri üllatusi nii negatiivses kui positiivses mõttes.

Märdi esimesed avalikud esinemised

Laulukonkurssidel

olen aastaid **Märt ja Ott filmist "Tulnukas"** osalenud – lavapisik on sees.

Näiteks Alo Matiiseni muusikapäevad ning solistide konkurss SÜG-is.

Solistide konkurss:

1998 - Märts Avandi (10.–12. klass), Rapla Laulustuudio, L. Berstein „Tonight“ (Samal festivalil sai *GRAND PRIX* Liisi Koikson.)

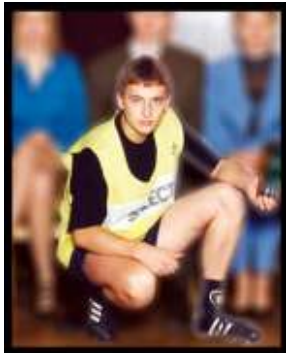
1999 - Märts Avandi (10.–12. klass), Rapla Laulustuudio, Mitchell Parish/Glenn Miller „Moonlight Serenade“

Märt otse-eestri ja teatrilavast

Keerukused on mõlemal, kuid otse-eeter närvilisem: ajalimiidid, korrata ei saa. Teatrilaval on roll märksa jõudu ja aeganõudvam, keerukam, proovid 2–3 kuud, tihti ei tule välja – rolli valmimine on valulik protsess.

Märt on popp!

Popp... eks ma vist olen tuntud inimene, televiisori võim on suur ja lai. Ole korraks telekas ja siis juba tuntakse sind – nii lihtne see ongi. Populaarsust ei oska

Sportipoiss Märts

kommenteerida – mingil määral jah, kuid tänavatel kõndida on täitsa võimalik.

Õnnemäng või mänguõnn – kumb on olulisem?

(Mõtleb...) õnnemäng. Kui julged katsetada – riskida, siis on võimalik, et langeb õnn sülle. Esmalt tuleb mängida, siis võib võita. Minu töö on üks õnnemäng. TV-

s veiderdamine on kogu aeg riskibusiness: võid läbi kukkuda ja samas võita ning arvestada, et ei saa pidevalt laineharjal purjetada. Õnnetalisman on mul ka olemas – üks isiklik asi.

Märt ja vaba aeg

Põhiliselt veedan vaba aega perega koos olles, hobid on kitarrimäng ja laul. Kunagi tegelesin aktiivselt kergetõustikuga.

Märt ja avalik elu

Eneseületus! Kui end ei püüa ületada, võid pillid kotti panna. Püüdma peaks kogu aeg, muidu on mandumise oht. Endaks jääda ei ole raske – olen see, kes olen, seal pole midagi keerukat.

Märt ja tulevikuambitsioonid

Kui sa näed mingeid asju, mille keegi on väga hästi teinud, siis tekib soov ka ise midagi ära teha ja õppida. Näiteks raamatu kirjutamiseks puudub ambitsioon, kuna mul ei oleks hetkel midagi öelda raamatute kaudu, ning puudub kirjanikuanne. Tahaks trenni teha (näiteks korvpalli mängida), kitarrimängu olen unarusse jätnud, veel laulaks ja loeks raamatuid. Hetkel on aega vähe: kaks väikest last, pere ja töökohustused ning sellised tulevikumõtted on tagaplaanil.

Märt ja kabaree

Kabaree on alati vinged olnud ning ikka üllatab mind. Olen seda näinud paaril korral, viimati 10 aastat tagasi. Taset võrrelda ei oska, aga langenud ei ole kindlasti, pigem on etenduste kvaliteet ikka tõusnud. Praegu on esimene pool olnud nii pikk kui mõni kabaree kokku.

Märt ja Ott filmist "Tulnukas"

Märt tuleb lavalt...

Esimene asi pärast lavalt tulekut on sügav ohe – kui väga pingeline, siis rahuloluhe, kui läks halvasti, siis pisut teistsugune ohe.

Märt ja Eesti Laul 2010

"Pea saama Eurovisioonile, muidu suren 2010" klipid valmisid koostöös meelelahutustoimetusega, näiteks ETV reissöör Rene Vilbrega, helilooja Madis Aasma tegi muusikapõhjad, meie tegime sõnad ja mõtlesime, mis stiilid võiks olla. Köha on. Minu arvates olid kõik toredad klipid, kuid Täieliku Errori pungilugu oli kõige tõetruum ja spontaansem – kohe, kui kaamera käima läks, oli klipp valmis ja klaar, puhas ja täpne. Muude videolõikudega oli mõtlemist rohkem, intervjuu osa oli puhas improvisatsioon. Aleksandr Rybaki kaasamine oli üks hea mõte – Rybak ei teadnud üldse midagi lugudest, pidi ainult nime ütlema.

Märt loeb vannet

Anna Pöld

Aga kellel ei vea õnnemängus, sellel veab armastuses...

Saaremaa igakevadisel teatrfestivalil käies paneb mind ikka ja jälle imestama, kui *serious business* see ikkagi on. Tundub, otsekui langeks taevas maa peale ja avaneksid põrguvärvad, kui enne etendust saalis mõni tool viltu või kardin kortsus on, sööklatoimkonna näitsikud lõikavad talonge, keel lipsu peal, nagu sõltuks sellest nende ülejäänud elu, ning osalejad on valmis surema, et kuulda kriitikutelt midagigi positiivset. Aga kallid sõbrad – kuhu jääb siis elu ironilise absurdihuumori ilu? *"All the world's a stage and all the men and women merely players,"* ütles kunagi Shakespeare ja mulle tundub, et ta teadis, millest räägib. Sest mis see teatergi muud on kui mäng? Võib-olla ka õnnemäng. Ja kõike, mida täring sellises õnnemängus teile ette veeretab, ei tasu sugugi tõsiselt võtta.

Sellegipoolest tundub, nagu pingutaks Eesti koolinoor vere ninast välja, et ainult saaks dramaatilisel õhates laval Tammsaare ja Goethe tegelasi jäljendada. Kui sinna juurde veel ägedalt •estikuleerida ja püüdlilikult traagilist nägu teha, on veel parem. Tõsi küll, Reet Sillavee ja Marian Heinati esitatud "Libahunt" mõjus siiski usutavalt, kuid nemad kui kooliteatri vilistlased ei lähe ju arvesse, samas kui Rakvere Karla "Tõe ja õiguse" interpretatsioon osutuski vaid järjekordseks keskpäraseks katseks klassikalise suurteose sügavusi avada. Lavastuse esialgseks pealkirjaks oli pandud "Naised", kuid ainus naine, keda publik tegelikult laval nägi, oli Tiina. Miks? Ja miks oli lavastus niivõrd kokkusurutud ning fragmentaarne, kui ometi oleks olnud võimalik tegelaste ampluaad laiendada ning lugu tunduvalt kompaktsemalt esitada? Ilmselt on need küsimused, mille üle Karla juhendajal tõsiselt järele mõelda tasuks.

Oluliselt parem ei ole situatsioon ka selles vallas, mis puudutab omaloomingut. Jah, Paide Ühisgümnaasiumi noored püüdsid küll kujutada teismeliste probleeme ja mingil määral see neil ka õnnestus (peategelase vanemate kujutamise osas siis), aga kas need õpetajad ikka on nii kurjad ja pahad, et panevadki noortele kahtesid ainult nende olemasolu eest? Vaevalt küll. Ja lugu koerast, kes oma omaniku näoli porilompi kisub, kõlab pigem muinasjutuna ulme kategoorias kui tõepärase sü•eeliinina. Rääkides Kreverast, tuleb tõdeda, et festivali peakorraldaja Rita Ilvese juhendatav trupp on alati tasemel olnud, kuid olles nende lavastusi läbi aastate jälginud, tekkis seekord paratamatult tunne, nagu vaataks ühte ja sama etendust juba kümnendat korda järjest. Eesti ja ka muu maailma kirjanduses on ju palju muudki põnevat kui juba

traditsiooniks kujunenud Ekke Moor, Nipernaadi ja Tammaru Mari. Vahest tasuks edaspidi rohkem improviseerida ning püüda lavalaudadele tuua midagi kaasaegsemat või noortepärasemat, olgu selleks siis kas või vennad Strugatskid.

Üldiselt tundub, et sageli suudavadki koolinoored elu naljakaid piasju paremini kujutada, kui traagikat jäljendada. Seda oli näha näiteks DREEK studio lavastuses "Õde ja tõigus", mis oli üks kahe festivalipäeva nauditavamaid elamusid. Ja kui Rakvere Gümnaasiumi teatriansambel oleks piirunud oma etenduses vaid selle osaga, mis kirjeldas eri maade filmikonventsioone, oleks olnud tegemist igati meeldiva teatrielamusena, kahjuks aga pidas nende juhendaja vajalikuks sisse tuua ka Tammsaare ja Schilleri motiive, mille väljamängimine käis verinoortele näitlejatele ilmselgelt üle jõu.

Ja mida siis öelda ikkagi lõpetuseks? Ärge võtke endid ülearu tõsiselt, kallid noored inimesed. Ja jumala pärast ärge võtke liigselt südamesse ühtki asja, mida ütleb teile ürii või mida loete enda kohta ajaleheveerust. Sest kriitika tuleb ja läheb, aga mängulust jääb. Ja pealegi – kellel ei vea õnnemängus, sellel veab armastuses niikuinii, ütles kunagi keegi tark. Nii et armastuserohket kevadet teile südamesse ja mängige, mängige, mängige...

Merle Kivilo

Teatrirulett

Tallinna Lilleküla Gümnaasiumi Kruvikeeraja "Lembitu masendav maailm"

"Esimene etendus on sisseelamiseks," kõlas ühe punapäise pedagoogi huulilt. Koridoris patrulliva süllapikkuse noormehe arvates ei küündinud pimeduse ja madalalaualisusega loodud auditorium Kruvikeeraja maagilismüstilise *show* sügavmõttelise tuumani. SÜG-i aulasse kokku tulnud rahva maitse teatri suhtes oli variaabel: Lembitu ja kompanii etteaste, mis ühe külastaja jaoks oli puhtamast puhtam ekskrement, millega kõlbaks püüenele pürgida vaid algklasside jõulupeo raames, oli teise kultuurinautleja silmis aga üüratult humoriküllane ning meeldivalt kaasahaarav.

Paide Ühisgümnaasiumi Maski Taga "Autoportree"

Ühiskonnakriitilisus teemavalikus paistis paitavat iga pileti soetanu juuksepahmakat. Võhiklikki silm võis tabada siin-seal etenduse vältel välja käidud koreograafiakaardis

professionaalse noodi. Ometi tungis aeg-ajalt publiku asjatundlikku ninna õhkõrn forsseeringuhõng ning liigse tundeüllasuse läila lehk, mille suutis aga varjutada oskuslik suhtedraamade käsitus ning üdini positiivsete jõuvektorite elu suunas joonestamine. Vaatamata eestlaslikule kadedusele, leidis üks festivaliküllastaja, kes oli siiralt õnnelik selle üle, et rohelises pid•aamas noormehel nii head vanemad on.

Orissaare Gümnaasiumi Mo-teater "Inimese areng võrdub..."

Orissaarlased tõid rahvani onomatopoeetiliselt võrtsitit resümee evolutsiooniteoorias. Kõik, kelle arvamust küsisime, leidsid selle etenduse koduse ja

sooja olevat, justkui äsja nõudepesu lõpetanud vanaema niiske pai. Oli nii sisu kui ka nalja ning noorte tütarlaste trio aula ukse taga oli positiivselt meelestatud tõigast, et kompositsioonil ei olnud kõhtu lahtistavat mõju. Kõnealuste näitsikute sõnul oli lool giljotineeriv kulminatsioon. Ühel häälil kiideti laval taelnud Orissaare Gümnaasiumi pesamuna.

Viimast korda "Kohtadele, valmis olla, läks!"

Ei tahaks siinkohal stampidesse takerduda, ent tuleb ometigi nentida, et puhast kulda pole mõtet kullata. Kahe noore näitleja omavahelise keemia sädemeid pritsis kõigile saalis istujatele silmnäkku... Me ei hakka pikemat kiidulaulu joiguma. Rita Ilveski ütles, et nad pole normaalsed.

Jüri Gümnaasiumi VABA VALIK "Ruum number 69"

Tegemist on festivali seni kõige suuremat küsimärki (taotluslikult?) tekitava etendusega. Tänu neile teame nüüd täpselt, mis toimub nende noorte läbipekstud sisemuses, kelle sulgesid hullumajja Euroopa Liidu mehed. Korrodeerunud triikrauaga lõmastati taas sotsiaalseid kitsaskohti. Filosoferiti püüdlikult inimeste ja lambivalguse vaheliste seoste ainetel. Oma ala spetsialist publiku hulgast leidis, et tegemist oli laste jaoks liiga mõttetu tekstiga. Kui seda esitada, peab olema suur näitleja. Keegi anonüümseks jääda soovinud mees ütles: "See etendus painas mind nagu lausumata jäänud lause Siimu."

Kuressaare Gümnaasiumi 11a "On üks koht"

Vaeva oli nähtud kostüümide ja rekvisiitidega, et etendada ehe maalähedane kalurikülapoeesia. Nii mõnigi emakeeleõpetaja väljus endast selle all paremas nurgas aset leidnud Nobeli preemia laureaadi Hemingway öbtsöönse paroodia tõttu. SÜG-Pressi toimetuse annab lahkelt andeks viisipidamatuse ning kõik libastumised sõnadega *järel-järgi*, sest arvukad hiidlasi materdavad naljad manasid vähemalt saarlaste nägudele lollakad irved ja silmadesse naerupisarad.

Saaremaa Ühisgümnaasiumi Krevera "Lõputa lõpud"

Etendus intelligentsele silmale-kõrvale. Krevera oli kõigi üllatuseks peitnud luule pilvede embusse ning asus pea kohal keerutama proosataprit. Tulem kiirgas originaalsust nii miljö- kui ka instrumendivalikus. Saalisistujate südameis igritses ilmselge kadetus, kui polkovniku haige lesk akordionist kõikvõimalikke molle ja duure võlus. Lavakardinate vahel oli tunda lisaks teistele surematutele kirjandustegelastele ka noorte juhendaja Rita Ilvese vankumatut vaimu.

Saaremaa Rahvateatri Noortestuudio "Järgmine palun"

Teise päeva pilootetenduse puhul kurtsid vaatajad Noortestuudio ettekande arusaamatu sisu ja emotsioonituse üle. Etteheitvalt toodi välja sobimatu kahemõttelised naljad ning etenduse allajäämise enne tekkinud ootustele. Leidus siiski ka positiivselt meeletatud publikut, kelle arvates oli hästi ära kasutatud saali kõiki võimalusi, tuues nii laval toimuva publikule lähemale. Etenduse staariks oli kahtlemata miniseelikus medõde.

Rakvere Reaalgümnaasiumi Karla "Hetked"

Üheülbalise tiksumise saatel kulgenud etendus. Kuigi tõsine, oli sisu huvitav. Tükist arusaamine eeldas Tammsaare suurteose tundmist. Krõõda osatäitja Pille-Riin Lillepalu laulud olid justkui kirsiks tordil, sidudes hetked kokku üheks tervikuks, ja "ta laulis lihtsalt niinii hästi!"

Tallinna 32. Keskkooli Ruubiku- Kuubik "Jänes"

Tükk oli väga sügavmõtteline, isegi veidi absurdne, kirjeldamaks ühiskonna bravuursuse vähenemist ning elu taaskordset harmoonilisemaks muutumist. Paljudele pealtvaatajatele jäi etendus üsna segaseks, ehk isegi ebahuvitavaks, ning ei jõudnud kohale, mida näidendiga öelda taheti. Kõige rohkem plusspunkte kogus publiku silmis Jänes.

Jõgeva Gümnaasiumi Liblikapüüdja "Imelise-nimeline"

Pärast pikka etendust ei tahtnud esimesed nukrad saalist väljujad SÜG-Pressi toimetusega millegipärast oma arvamusi üldse jagada. Olukorra päästis üks tütarlaps, kes kogu tüki iseloomustuseks heldinult

"Nunnnuuuu!" hüüdis. Kiitust pälvivad kasutatud kostüümid ja rekvisiidid, eriti kõrgelt sai hinnatud vihmavarjukeerutajate töö.

Rakvere Gümnaasiumi Teatriansambel "Ekspresskataloog"

Koreograafiline pärl. Etenduse käigus jäi sisu mõnevõrra segaseks, aga lõpp pani tükid omavahel klappima ning tegi asjad selgeks. Kõhulihased said hea trenni, sest nalja oli nabani ja jäi veel üle ka.

DREEK Studio "ÕDE JA TÕIGUS"

Napakas etendus selle sõna kõige positiivsemas mõttes. Kuigi lool ei tundunud olevat selget ja sügavat mõtet, oli publik vaimustuses. Leidus ka üksikuid pahakspanevaid kommentaare, aga üldiselt oli kogu etendus absurdset naljakas.

Protsess "Jalutus(käik)"

Nukker, kuid tõsielulise taustaga libahundilaadne tragöödia, milles olid meisterlikult kokku põimitud haletsus, viha, armastus, segadus, melanhoolsus – kõik, mis peab ühes korralikus noorteetenduses olema. Meie ees rullus lahti ühe noore inimese lugu, mis võttis nii mõnelgi vaatajal silma märjaks.

Rakvere Linnanoorte Näitetrupp "Dahin! Dahin!.."

Päeva viimasel tükil oli kindlasti raskeim ülesanne – tõestada oma paremust teiste näitetruppide ees. Kahjuks ei suutnud pikaleveninud etendus oma rolli eriti muljetavaldavalt täita, olgugi et tegu oli päeva ainukese ajaloolistel ainetel põhineva etendusega, kurdeti siiski tekkinud unisust. Vähemalt olid näitlejad meisterlikud, kuigi tükk jäi kaunis arusaamatuks.

Esimene päev: Iiri ja Deiri Osmaljan
Teine päev: Janeli Harjus ja Karmen Benno

Koostisosi õnneretseptiks! Trumpässad soovivad...

TLN LILLEKÜLA KRUVIKEERAJA „Lembitu masendav maailm“

Juhendaja Andres Jakovlev: omalooming, aluseks Lembitu raamat, festival määras etenduse valmimise tähtaja, materjalivalik noorte poolt, see oli esietendus.

Sõnamäng kerade-pallidega oli servakese peal. Torkas silma väga kehv keelekasutus. Peaks tähelepanu pöörama diktsioonile. Kõik mängud ja liinid olid mängulised ja midagi ei arendatud välja. Kõik oli vihjeline. Mul olid alguse pealt lootused päris kõrged. Poiss ütles, et mu isa ei mõista mind – ei ole mõtet uut teemat sisse tuua, eelmist lõpetamata. Me kõik ootasime, kuidas poisi lugu lõpeb. Kiitsime nimitelgest, ta käitus publikuga väga delikaatselt. Tegelased lihtsalt astusid aksi vahelt välja. Tulekut-minekud võiks natuke rohkem läbi mõelda. Näha, et mõni oli närvis. Olge julgemad! Pilku polnud näha, kõik vaatasid maha. Suhelge rohkem publikuga, vaadake varvastest kaugemale.

PAIDE ÜG MASKI TAGA

„Autoportree“

Juhendaja Marju Mändmaa: ma tahan teha midagi, mis lastele korda läheb. Rääkisime novembris, palusin mõtted meilile saata, näitlejatest ei mänginud keegi oma lugu, aga lood on juhtunud.

Mulle läks see lugu väga korda. See on tõene lugu. Me ei saanud aru, millal unenägu lõppes. Unenägu on väga ohtlik raam: kõik saab seal toimuda, kõik kaotab oma tähtsuse. Õnneks teil ei ole seda juhtunud. Kohati läks tühjaks lobisemiseks. Meeldisid erinevad karakterid, vastandlike rollide mängimine, et iga inimene sai mitut rolli täita. Värvikad ja selged karakterid, joonistusid hästi välja. Meeldisid nii tantsud ja kohtusaali üleminek oksjoniks. Lapsevanema üle tegite tabavalt nalja. Võimekas trupp, suutsite tekitada saali hea vaikuse. Kui terava otsaga lennuk minu poole lendab, teeb haiget. Väga kihvte parodiaid, tempovahetusi, aga me tahame nägu näha, tukad ei saa silmis olla. Kavaleht on väga põnev, aga väga keeruline.

ORISSAARE G MO-TEATER „Inimese areng võrdub...“

Juhendaja Mare Noot: meie hakkasime tegelema eesmärgiga minna põhikooli näitemängupäevale. Üks tahtis absurdi, teine vaimu, kolmas tänapäeva. Selle teksti kokkusaamine oli keerukas. Mida tähendab Mo-teater: meie mõtlesime, et maalt ja obesega sobib ka. Meite oma.

Mulle väga meeldis see sõnum, mis välja koorus, lõppkogemus on ikkagi loterii, mis iganes inimesele koolis ka kaasa pannakse. Mulle meeldib, et on elegantset vormistatud asi, lips peal. Kõik on liiga õige. Mis hetkel saab välisest korrastusest liiga palju? Võib-olla tõesti kergelt hullust oleks oodanud. Mulle meeldis noor poiss. Soengu tegemise oleks võinud ka tagantpoolt teha,

sest me teadsime, mis sealt välja tuleb. Teete ise mõnuga, saate aru, mida räägite ja tekst on selge. Kivirähult Pansole üle minek ilusti tehtud, ei läinud piinlikuks. Kohvid sümboliseerivad elu pagasit – sinna kogume tarkust.

VIIMAST KORDA „Kohtadele, valmis olla, start!“

Juhendajad Reet Sillavee ja Marian Heinat: Rita laskis meil teha. Vat teie trupiga oleks võinud teha libahunti. Reet ütles, et tema ei ole Mari, sealt läks käima. Hästi pikalt vaagisime, hakkas kummitama ja sinna tuli nii palju isiklikke seoseid. Võistlus oli meil mõeldud, et Tegelased võistlesid armastuse pärast, me olime ka konkurendid, võitja sai kõik.

Lugu on konkursiväline, trupp Viimast Korda – lõpukummardus koolile, Ritale. Mind ajab teinekord *inside joke* närvi, et mind ei pühendata asjasse. Mõned hetked oli ilusad. Nägin nii palju megahuumorit. Korraga tuleb nii matiundilik keiss. Ilma Rita koolita te poleks selleks võimelised. Seda juhtub, et mängus juhtub sageli rohkem, kui plaanitud.

JÜRI G VABA VALIK „Ruum nr 69“

Juhendaja Ingrid Pukk: mul on päris palju õpilasi, tegime kaks näidendit, üks tuli festivalile. Rasmus kirjutab, lavastas ja juhendas ka.

See oli nii piiri peal kõndimine. Hullumaja lubab teha kõike. See on manipuleerimine: vaatajaga jne. Ei suutnud uskuda, mis esitati. Ei kuulatud üksteist, raske jälgida. Tõsiselt võetavad näitlejad, kõik olemas, aga liiga diipi läks ära, mõtlesite üle, tahtsite liiga olla. Ideede esitamisel ei teki ilusat mängu, mis vaatajaid sütitaks. Sõnum jäi arusaamatuks. Karaktereid otsige enda seest. Hullumajas ei tule tõsised asjad välja.

KG 11. a „On üks koht“

Juhendaja Henri Kaus, klassijuhataja Ave Jõgi: Henri kirjutab ja lavastas, mina võtsin hoogu maha.

See lugu sellisena mind veenis, ta oli naljakas, tempokas. Peaks silmas pidama näitlejatehnilisi asju, et näitleja ei hakkaks enne teksti lõppu ära minema aksi vahele. Igal sketšil võiks olla algus ja lõpp, diktsioon selgemaks. Tükis oli teine tasand, mis vead korvas. Lugu läks mulle täna kõige rohkem korda, hiidasena võin seda öelda. Noored olid nii orgaanilised vahendama mulle vanu lugusid, mis võiks tegelikult huvitada nende vanaemasid. See orgaaniline Hemingway kokkusulatamine saarlusega oli tore. Seekord sulandus see video väga hästi kokku tükiga. On kordi, kus seda ei juhtu. Meile meeldis see rөөm noorte silmis, see julgus eksida. See Hemingway oli geniaalne idee, annab sellele loole mõõtme. Loomust ei kammitsenud. Meeldis oma saare pärimus. Vana hea kadakas nurgas. Kohati veel metsikumaks minna! Hoidke sama liini. Karakterid mitte pooleli jätta. Lustida mõnuga! Panna täiega parodia lõpuni ja selleks võtta aega. Mängida roll lahti.

SÜG KREVERA „Lõputa lõpud“

Juhendaja Rita Ilves: esimene mõte hakkas jooksma oma klassi õpilaste pealt, ei lasknud teha kirjandit, vaid epitaafi Remarque'i teose tegelastele. Noored hakkasid ise lugusid kirjutama, valisid tegelased, kellest kirjutada, etüüdid kaudu proovisime, kes jääb. Raam on noorte enda välja pakutud. Meile lugu meeldis, rabav, kaelamurdev, tugev trupp, kandsid välja, neid oli huvitav vaadata. Liiga killustatud. Kogu idee oli hullemaid ja raskemaid kooliteatris. See väike vimka surematusest oli kohutavalt elegantne. Minule see lõpuvimka, et nad tegelikult on elus, ei meeldinud. Kui on valitud see tee, et rääkida ära, kuidas tegelased on hukkunud, siis tuli mulle see elusolek natuke positiivsena. Liisa rehabiliteeris minu jaoks polkovniku lese, ma ei uskunud, et tänapäeva noor võiks nii seda mängida. Raam vajus minu jaoks natuke ebatäpseks. Täpsed osatäitjad, sobisid rolli. Seisundit ei tasu otse mängida, vaataja väsis ära muidu. Kostüümid hästi kujundatud, ürii lootis värvide kokkujooksmist.

TEISE PÄEVA ETENDUSED

SAAREMAA RAHVATEATRI

NOORTESTUUDIO „Järgmine palun“

Kavalehtedel oli peal 14 rolli ja nime. Kui me olime tüki ära vaadanud, ei saanud me aru, kes mis vagu püüdis ajada. Kui naerda ei oska, jätkke see välja, võltsi naeru oli täna palju. Leidke mingi muu lahendus. Praeguse ühiskonna valupunktid nende silmade läbi. Medõe välimus, miks selline, kus puant? Ei tulnud välja. Enda probleemid puuduvad, anonüümse Eesti probleemid. Liiga üldiseks jäi. Änt visand, oleks saanud süvitsi minna, tõsisemalt. Komöödia võtmes naljakoht ei ole naljakas. Ärge püüdke nalja teha, naljakoht esitada surmtõsiselt.

RAKVERE RG KARLA „Hetked“

Tiina Kippel: sel aastatel mõtlesime, et võiks pöörduda kirjanduse juurde – lugemisaasta, Tammsaare on kooliprogrammis on sees. Valikud tegin mina, rääkisime natuke, siis ma otsisin selliseid hetki, mis oleks natuke tuntud ja kust oleks edasi minna.

Te olite valinud kõige suuremad sündmused, neid ei mängitud ära. Jõuda tuleb selleni, kuidas mängida sündmust. Juss otsustab ennast üles puua, Mari otsustab Jussi endale meheks võtta – mängimata. See on väga hea, et noored inimesed tutvuvad Tammsaarega. Vanameistrid on sündmused lahti kirjutatud: mida tegelane teeb, selles töös jäi see kasutamata. Lugu algab lauluga, mis oli väga ilus. Kogu lugu oleks pidanud olema lahti mängitud vastupidises võtmes – kõiki stseene oleks pidanud mängima tohutu paueriga. Hirmus surmailhalus, lapsed mängisid seisundit. Poolehoiu võidavad näitlejad rөөmuga. Praegu olid laval heroilised kujud, kes kannatasid algusest lõpuni, tegelikult on ju laval päris inimesed. Mängulusti ei olnud.

Karakterialged olid kõik väga täpsed, aga need kõik jäid veerandile teele. Kõik on justkui õige – etenduse trailer.

Rohkem elurõõmu, siis saab ka kurbust tunda. Siirad, võimelised laval oma asja ajama, aus asjaajamine. Kostüümid ilusad, hea muusikaline kujundus, otse laul. Rohkem kontrasti stseenide vahele. Sära silma ja naeratus näkku!

TALLINNA 32. KK RUUBIKU-KUUBIK

„Jänes“

Lavakas öeldi meile, et kui tegevus toimub unenäos, hullumajas või Nõukogude Liidu, siis see on ohu märk, sest seal võib kõike juhtuda. Piirsituatsioonis pole tegelastevahelisi konflikte, mille pealt näitleja saaks õppida. Kas võtta kirjanduslik või omaloominguline materjal: rääkida tuleb oma probleemidest, mille pärast hing valutab. Põrdepunkte ei olnud. Mittesuhtluses on suhtlus! Viis karakterit olid loetavad, hästi arusaadavad. Seinad töötasid hästi, ei olnud tähelepanu langust.

JÕGEVA G LBLIKAPÜÜDJAD

„Imelise-nimeline“

Lianne Saage-Vahur: tükk sündis nii, et vilistlane kirjutas, tema kinkis endatehtud raamatu. Lugu oli lõpetamata, et seda edasi kirjutada. Mulle lugu meeldis ja mõtlesin, et võiks teha seekord omaloomingut.

Ilus muinasjutt, fantaasiarohke ja kaunis. Lavale säätud väga ilusti ja puhtalt läbi komponeeritud. Palju inimesi laval, tagaplaan ei seganud – see ei olegi nii lihtne. Trupis on päris mitu andekat inimest, ülepakkumist oli täna mõne näitleja puhul, samuti maneerikkust. Suurem osa näitlejatest on orgaanilised ja andekad. Maalapsed on ilusad. Ma ei tahaks näha kõne imiteerimist. Kui midagi öelda ei ole, ära suhtle. Juba hea fantaasia on see tekst, ka mängus võiks rohkem olla fantaasiat. Algust oleks võinud kärpida. Rääkimisel ei tasu kätega markeerida, saab ka teistmoodi suhelda. Teadlik naljategemine ei ole naljakas. Sellised karakterid kutsuvad üle mängima, aga teie ei mänginud. Toredad leiud teevad võluvaks, neid järgmistel kordadel rohkem leida. Lava väike, eesriidele proovida mitte vastu minna. Värvigamma ilus.

RAKVERE G TEATRIANSAMBEL

„Expresskataloog“

Aili Teedla: aastad ei ole vennad, trupid vahetuvad. Noored ootavad käitumisõpikut, ma olen neile öelnud, kui midagi ei ole lavastada, siis ma teen telefoniraamatut.

See on üks väga tugev grupp noori laval. Ebaühtlus ei paista välja. Kogu asi puudutas mind. See raam vajab kõpitsemist. Tegevusi oleks võinud raamis vähem olla. Mulle meeldis väga see osa, mis puudutab nimesid, filmiparoodiad, oli vaimukaid asju ja lusti noorte silmis. USA plaksutavad kanad olid eriti naljakad. Tuleks kasutada pärislilli, kuid laual oli liiga palju pisiasju, millele näitleja keskendus, kuid pärast see hajus. Kui on massistseen, siis olgu mass. Kui säraku – säraku kõik. Kahtlesin, kas raam tuleb kasuks, aga lõpuks sobis. Kui istud maas ja mõtled, ära tee „mõtlemisliigutusi“. Hea vaadata, kui omaloomingul on iva sees, on vaimukalt ja nauditavalt tehtud. Natuke lohakas diktsioon, peab olema hästi täpne. Lavastada võib ka telefoniraamatut, selle tegite ära. Nimede teemal oli suur väärtus.

DREEK STUUDIO „Õde ja tõigus“

Juhendaja Renate Valme: ma tulen kaasaegse tantsu maailmast, kus sõna „narratiiv“ on haruldane. Mul on idee, lasen neil jaurata, annan ülesande ja fikseerin. Pealkiri on minu enda võitlus tuuleveskitega, miks mitte selline pealkiri, kõik ju eeldavad, et on tõde ja õigus. Pealkiri annab sissejuhatusetähele.

Ma tahaks tänada – uus asi – kaasaegne tants. Narratiivi tagajamine tüütab ka mind ära, noored lustisid, minu arust oli väga hea etendus, et näidata noortele, et võib näidata ka ennast füüsilise poole pealt. Ma olin siiralt imestunud, kui palju oli fantaasiat selles etenduses. Sõnaline eneseväljendus natuke „longas“. Kogu füüsiline pool oli ju hea. Lõbus etendus, aga tervikust jäi puudu. Probleeme kõnemaneeeriga, kui tahate näitlemisega tegeleda – otsige abi. Vastupandamatult andekad leiud. Vaimukas, kihvt ja värskendav jälgida. Julgete rahulikult meelele end laval lolliks teha. Suur tänu pahvaka värskes õhu eest!

PROTSESS „Jalutus(käik)“

Sten-Robert Pullerits: juhendajat polegi, kõik juhendasid ja töötasid kaasa. Tekst on Raineri kirjutatud, minu redigeeritud. Teemakäsitus jätab mind täiesti tuimaks, aksepteerin, et teile läheb korda. Minu jaoks on suurepärane teater see, et kõiki käsitletakse võrdsetena, partneritena. Sellel inimesel ratastoolis ei olnud määratletud partnerit, kellele ta rääkis, oli ülevenitatud. Viski laval – ma oleks pidanud nägema alkoholi toimet tegelase peal. Päris palju oli minu jaoks laval kannatamist.

RAKVERE LINNANOORTE NÄITETRUPP „Dahin! Dahin!“

Tiina Rumm: olen püüdnud töötada materjalidega, et ei jääks üheks lavaloleku korraks. Eelmisel aastal tahtsime emotsionaalset materjali teha. See lugu tundus kõige mõistlikum. Aeg ei olnud piisav. Ei suutnud kärpida.

Sellise materjali ettevõtmine on väga julge otsus. See on Stoppard, ta nõuab lugemust, haritust, keskendumist, peaks teadma kirjanikest, ajaloolist tausta. Roman on venelane – väga tubliilt mängitud eestikeelne osa. Kass ka hea. Seadsite end äärmiselt halba olukorda – tohtis olla 45 min, aga oli 65. Sõitsite endale rängalt sisse. Viimased 15 minutit enam publik ei jälginud. Tublid, et tekst peab, aga läbi ei hammustanud. See väärtus on küll, et end taustaga kurssi viisite, tehke seda veel. Palju toredaid näitlejahakatisi, head kostüümid ja grimm, potentsiaali on. Latt ei pea olema liiga madal, aga sellest poleks Sergei Bubka ka üle hüpanud.

Merle Rekaya, Laura Valgma, Aili Õun, Piret Saar, Anne-Mai Pall

Kolm viimast mängulaul

Kreisid – juhendaja Sirje Kreisman

Idee tekkis juhendaja ja Taavi Turga jalutuskäigul mööda Tornu tänavat. Sealsed hitchcocklikult kreisid hakid viisid jututeema õudusfilmidele, millest areneski mõte anda Kreisise mängukavva üks korralik õudukas. Näitetrupi proovis arenes välja mõte jutustada lugu praegu aktuaalsetest vampiiridest. Ühisloomingu valmistamiseks kasutati nii enda originaale kui ka eesti kirjanike teoseid, kus teema haakub vereimejatega. Nõnda valmiski paroodia Draculast ja tema mälestustest.

Kuressaare Gümnaasiumi 12. A – juhendaja Maria Pihl

KG abiturientide näidend räägib Suurest Tõllust ja tema seiklustest ühel kahtlasel ajastul. Saaremaa vägilane on seotud erinevate tegelastega, kellel on omad probleemid. Etenduse nimi „Ära näe vaeva, vaev sind ka ei näe“, iseloomustab nii etendust kui ka näitetruppi ennast.

Keila Gümnaasiumi Roheline Kass – juhendaja Kai Kulbok

10 % inimesega juhtuvast on tingitud Saatuses ja 90 % isiku reageeringust toimuvale – see sai uue etenduse ideeks. Kui mõttetöö kestis enamiku proovidest, siis terviknäidend pandi kokku vaid mõne päevaga. Ühiselt loodud näidend räägib ühe tavalise eesti mehe Tauno elust ja sellest, kuidas tema valikud mõjutavad järgnevat elukäiku.

Janne ja Jaana Albert

Täida ise!

Grand Prix:

3 Laureati:

Parim meesnäitleja:

Parim naisnäitleja:

Parim juhendaja:

Parim muusikaline kujundus:

Parim lavakujundus:

Ansamblimängupremia:

Huumoripremia:

Parim •ürilliige:

Õpilas•ürii preemia:

Publikupremia:

Elurõõmu preemia:

Juhendajate lemmik:

Muud preemiad:

Toimetajate nurgake

Aili Õun
Anna Pöld
Anne-Mai Pall
Deiri Osmaljan
Gustav Kull
Henri Tamm
Iiri Osmaljan
Jaana Albert

Janeli Harjus
Janne Albert
Karmen Benno
Kunnar Sink
Laur Vatsfeld
Laura Valgma
Liisbet Jürtau
Marili Pärtel

Merle Kivilo
Merle Rekaya
Piret Saar
Reet Igav
Sander Sink
Taavi Turk
Triino Lest
Uku Volke

Maalt pärit linnanoored

Rakvere Linnanoorte Näitetrupp on üks Rakvere Kolmest Suurest – asjassepühendamatud võivad neid segi ajada Reaalgümnaasiumi Karla või Teatriansambliga – kuid tegelikult on nad täiesti erilised, omamoodi ja ainukordsed, seda mitte ainult Rakvere trupptide seas, vaid kogu kooliteatrimaastikul. Miiks see nii on? Küsisime selgitust neilt endilt.

Trupp sai alguse 1988. aasta sügisel Rakvere Kultuurimaja näiteringina, linnanoorte nime all tegutsetakse alates 1992. aastast. Miniteatripäevadel on osaletud alates 1994. aastast, mis tähendab, et Saaremaal ollakse juba staa•ikad külalised.

Rääkides linnanoorte erilisusest, selgub huvitav kurioosum – trupp kannab linnanoorte nime, kuid tegelikult on Rakvere linnast pärit vaid viis trupiliiget, kõik ülejäänud on pärit linnavälisest piirkonnadest.

Eriline on nende puhul seegi, et kuna tegutsetakse Rakvere Teatriga ühe katuse all, siis on koostöö professionaalsete näitlejate-lavastajatega tihedam kui kooliteatrites ehk tavaks. Väljastpoolt käivad tunde andmas liikumisõpetajad, samuti õpitakse professionaalide käe all lavakõnet – trupi enese sõnade järgi: "Me ikka areneme kogu aeg!"

Suhted teiste Rakvere trupptidega on linnanoorte endi sõnul sõbralikud: "Oleme ehk veidi rahulikamad kui teised (salapärase naer – toim.), kuid mingeid gängisõdu küll ei toimu." Omavahelist konkurentsi peetakse pigem innustavaks kui takistavaks nähtuseks: "Uhke tunne on, et Rakveres nii mitu head kooliteatrit tegutseb – mõnes linnas ei ole neid ju üldse!"

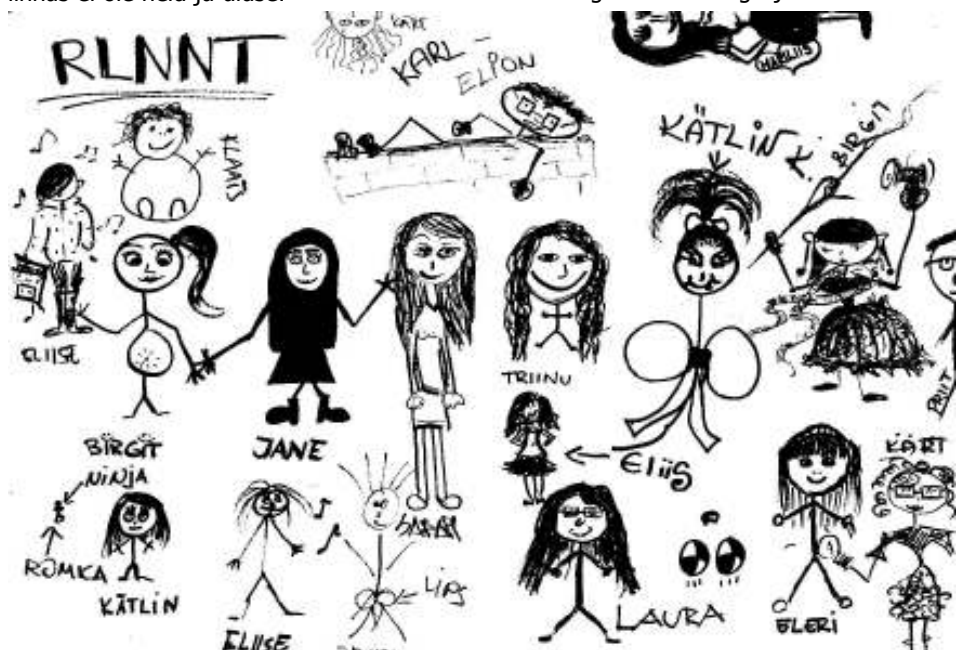
Rakvere teatrilembuse põhjuste järele küsides vastatakse väitega "Aga Rakvere ongi ju aktivistide magnet! Ja Eesti kultuuripealinn!" Trupiliikmed ise tegelevad kooliteatri kõrval ka rahvatantsu ja muusikaga.

Küsimusele, kuidas tavaliselt lavastused valmivad, vastatakse üksmeelse naerupuhanguga – ikka high, vaeva ja pisaratega ning tihtipeale viimasel hetkel. Lavale mineku ajaks ollakse aga alati valmis publiku ette astuma.

Seekord esines Rakvere Linnanoorte Näitetrupp lavastusega "Dahin, Dahin!", milles käsitleti anarhismi rajaja Mihhail Bakunini nooruspõlve keskkonda ja seda, kuidas temas sai maailma esimene anarhismiteoreetik. Kuna intervjuu toimus enne linnanoorte esinemist (esimese päeva õhtul – toim.), siis jäid trupiliikmed ise etendusest rääkides napolisõnaliseks. Õeldi vaid salapäraselt, et räägitakse Venemaast, inimeste rumalusest ja loomade tarkusest. Laval on kogunud näitlejatel juhtunud loomulikult ka kõiksuguseid äpardusi. Eelmisel Saaremaa festivalil ei õnnestunud linnanoortel leida maasikavõrgust tehtud parukat, mis asendati näitleja looduslike juustega, mida oli veidi sassi aetud. Pärast etendust leiti kadunud parukas siiski kaasa võetud asjade hulgast üles.

Konkurentide suhtes on linnanoored üsna kriitilised ning paluvad tungivalt kirja panna, et nende sooviks on kõigile edasi öelda: "Palun õppige eesti keelt!" Emakeelest hoolivate noorte inimestena on nad väga nõrduinud koledast keelekasutusest, põhjendamatu ropendamisest ja lohakast kõnest.

Lisaks taheti kõigile head jaanipäeva soovida, olevat teine juba ukse ees. Linnanoorte optimismi jagukse seega paljudele teistelegi – meie, rumalad, ootame alles lume sulamist, nemad aga on mõtetega juba kevades.

Marili Pärtel